

Onderwijzers in Putten

Bernard Willemsen

Het was in de zomer van 1926, toen een jongedame in Putten uit de trein stapte. Ze had een lange reis achter de rug; 's morgens

*Juffrouw W.F. de
Vries*

was ze al voor zes uur met de stoomtram uit Sneek naar Heerenveen vertrokken, om daar op de trein naar Zwolle te stappen. In Zwolle moest ze twee uur wachten op de stoptrein naar Amersfoort. Deze trein was met recht een stoptrein, het aantal haltes was veel talrijker dan tegenwoordig. Gelukkig was ze ruim op tijd voor het sollicitatiegesprek dat ze die middag zou voeren. Ze was 19 jaar oud en juist geslaagd voor haar kweekschool diploma. Hoewel de vacature aan de Christelijke school in Putten ver van huis was had ze meteen gesolliciteerd; het

was crisistijd en de banen lagen niet voor het oprapen. Toen ze uit de trein stapte verwachtte ze het dorp te zien, maar ze zag alleen weilanden, boomgroepen en hier en daar het dak van een boerenhuis. Intussen snerpte het fluitje van de conducteur, sissend en blazend zette de stoomtrein zich weer in beweging. Aan de andere kant lag het stationsgebouw; ook was er een café.

Desgevraagd vertelde een stations medewerker dat als ze de weg langs het café opging ze met een half uur lopen midden in Putten kon zijn, maar dat er een rijtuig voor het station stond waarmee ze vlugger en comfortabeler in Putten kon komen. In het voertuig zaten al wat reizigers. De voerman die Tijmen Smienk heette begreep dat er een bijzondere gast aan boord kwam. Hij begon dan ook een gesprek en toen hij hoorde waar ze heen moest belofde hij daar wel even langs te rijden en zo gebeurde. De Christelijke School lag aan de Voorthuizerstraat (toen Kerkstraat) er is nu een restaurant (de Huifkar).

Ze werd ontvangen door de heer A. Veefkind, die haar voorstelde aan een paar andere heren, kennelijk bestuursleden: "Dit is mejuffrouw Wytske Franscina de Vries uit Sneek. Ze heeft gesolliciteerd op de vacature die ontstaan is ten gevolge van de ernstige ziekte van juffrouw van Rossem."

Vervolgens kwam het Christelijk karakter van de school ter sprake, zijnde de eerste school van dien aard in Putten, waar haar keuze voor dit onderwijs prima in paste evenals haar Hervormde achtergrond.

De heer Veefkind bleek tevens hoofd van de Christelijke Normaalschool Putten-Ermelo te zijn. De normaalschool was een opleiding tot onderwijzer, die toen juist werd vervangen door de nieuwe kweekschool, met daaraan gekoppeld nieuwe exameneisen.

De normaalscholen dreigden daardoor te verdwijnen, wat ook inderdaad gebeurd is. De heer Veefkind bleek zeer geïnteresseerd in de opleiding van juffrouw de Vries, die een kweekschool opleiding had en dus het nieuwe examen had gedaan. Bovendien had ze als vooropleiding HBS (de opsplitsing HBS-a en b bestond toen nog niet, een goede leerling deed alle vakken). Blijkbaar gaf dit de doorslag ten opzichte van een andere sollicitant met ervaring, want ze kreeg de benoeming ondanks haar jeugdige leeftijd van 19 jaar zonder ervaring. Eind augustus, na de zomervakantie kon ze beginnen. Ondanks haar twijfel, of ze als stadsmeisje

in een Veluws dorp wel op haar plaats was, aanvaardde ze haar benoeming.

Ze vond een kosthuis bij de familie Zuidam, die een stalhouderij had aan de Harderwijkerstraat. In die tijd was elektrisch licht nog iets nieuws. In Putten had men kort tevoren nog gaslicht. Elektrisch licht was duur dus werd door de heer des huizes al vroeg op de avond het licht uitgeschakeld, dit tot groot verdriet van Juffrouw de Vries, die 's avonds de schriftjes van de kinderen wilde corrigeren. Om dit toch te kunnen doen kocht ze een petroleum lamp bij de firma Sonnenberg. Maar ideaal was dat niet. De huisregels stonden niet ter discussie.

Het verblijf in Putten was wel even wennen. Dames die lichte kousen droegen, die destijds in de mode kwamen, werden door opgeschoten jeugd nageroepen met het scheldwoord “kalkpoten”; kousen hoorden nu eenmaal zwart te zijn!

Ze mocht zelfs in de herfstvakantie niet naar huis, dat mocht pas met Kerst. Omdat haar ouders intussen verhuisden is ze nooit weer in haar geboortehuis teruggekeerd. Aan de Kerkdiensten op zondag moest ze ook wel even wennen, niet alleen wat de duur betreft maar ook inhoudelijk. Ze was ‘normale’ hervormde diensten in Sneek gewend, van modaliteiten had ze nog nimmer gehoord. Ze kreeg wel kennissen, de familie van Dam zowel van de Heerd als van de bakker speelden daarin een belangrijke rol. De beperkingen in haar kosthuis begonnen haar op den duur te beklemmen. Ze zocht naar een ander verblijf, maar de familie Zuidam was het hier niet mee eens.

Een nieuw kosthuis vond ze bij de familie Snapper in ‘het Puttertje’ een pension op de hoek van Harderwijkerstraat en Dorpsstraat. Ze mobiliseerde haar vriendenkring om haar bij te staan bij de verhuizing. Gezien de moeilijkheden met de familie Zuidam diende dat in stilte te gebeuren. Helaas kon Klaas Bolt de koffer niet houden, die vervolgens van de trap stuitende, hetgeen

bij de familie nogal opschudding verwekte. Uiteindelijk werd de verhuizing met succes voltoerd.

Ze bewoonde nu een bovenkamer aan de voorzijde met uitzicht op een pleintje waar Poststraat en Dorpsstraat bij elkaar kwamen. Dit was een hangplek waar jongeren wel eens bijeen kwamen; bij het open raam was hun conversatie soms te volgen. Een van deze jongelingen was een nogal struise knaap die Willem werd genoemd. Deze sprak eens de volgende gedenkwaardige woorden: "Ik wou dat het soemer was dan truk ik mien soemerjas an.". Na deze wijze uitspraak knikten zijn kornuiten instemmend.

Op school ging het goed, aan het lesgeven wende ze snel. Vooral de steun die

zij onder-
vond van
kwekeling
met akte
Albert Wil-
lemsen zal
hierbij van
belang zijn
geweest.
Voor de heer
Veefkind
was ze een
vraagbaak.

Foto 1926 A.Willemsen, juf W.F de Vries, stagiaire J:Snapper. In de kast links werd de natuurkunde apparatuur van de Normaal bewaard.

Juffrouw de

Vries en Albert Willemsen vonden elkaar meer dan aardig. Ondanks diverse pech en tegenwerking van A. Veefkind zou de liefde zegevieren en konden ze na zeven jaren verkering in het huwelijksbootje stappen.

Literatuur: 100 jaar Christelijk Onderwijs Putten 1899/1999